

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

08.01.2018 г.

Асоциацията на индустриалния капитал в България в медиите

В. Стандарт

✓ По-скъпият ток за бизнеса ще повлече и цените за бита

Васил Велев е председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България /АИКБ/. Попитахме го защо поскъпва драстично цената на електроенергията на свободния пазар, откъдето купуват фирмите, и как ще се отрази този енергиен шок на крайните цени на стоките.

- Господин Велев, как поскъпването на тока за бизнеса ще повлияе на цените на основни продукти? Говори се, че ще се вдигат цените на месо, мляко, яйца и т.н. В какви граници ще е то и само на тези продукти ли ще се отрази?

- Ще има между 3% и 12% поскъпване на различните продукти, ако има 30% трайно поскъпване на електроенергията. Този ръст в себестойността може да се пренесе върху крайната цена. Има конкуренция на пазара, някои предприятия ще задържат цените, за да имат конкурентни предимства. Но това не може да бъде за много дълго време, защото самите те ще фалират, ще работят на загуба. Очаква се поскъпване при месни продукти, масла, олио, млечни продукти, хлебни изделия, сладкарски изделия, безалкохолни напитки, текстилни продукти, картонени опаковки, пластмасови изделия. Все неща, които хората купуват най-често. При хартията поскъпването ще е най-голямо, предвижданията са за 12,8% скок на цената на продукцията. Статистиката вече долавя това поскъпване, тъй като ръстът в цените на електрическата енергия е пълзящ през цялото второ полугодие на миналата година и се засили в края на годината.

През ноември вече имаме инфлация от 3%, измерена от НСИ. Това е ръст в цените на дребно от 3% спрямо ноември 2016 г. На годишна база, вече през ноември имаме 3% инфлация. При цените на производител, инфлацията е още по-голяма. Всичко това е в резултат най-вече на ръста на цените на електрическата енергия. Производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и газ е пораснало, през ноември има 10% ръст спрямо ноември 2016 г. Общо за промишлеността на вътрешния пазар, цените на производител са нараснали с 5,8% през ноември. Този ръст ще се пренесе и на цените на дребно, той дори вече се пренася. Ще продължи да се пренася и ще се ускори, ако не бъде овладяна ситуацията.

Освен върху стоките на дребно, той ще се отрази и върху цената на електроенергията за домакинствата. Тъй като не може да има в индустрията на свободния пазар дълго време много по-висока цена, отколкото е цената на регулирания пазар. При следващото ценово решение на КЕВР, регулаторът ще е принуден да я вдигне, защото трябва да отрази реалната ситуация на пазара. Ако се приеме, че тези цени са референтни, че те са обективни, те трябва да се зададат и на пазара на дребно като цени за домакинствата. Ако не от 1 април, то от 1 юли ще трябва да се случи, при условие, че не бъде овладян този ръст, който за нас няма здрава икономическа основа.

- Казахте, че в случая говорим за спекула и криминален пазар на електроенергия.

- Да, за спекула, картел и криминален пазар на балансираща електроенергия. Там има много странни сделки. Балансиращата енергия е продадена за година напред на определено лице. Там няма реално пазар, има спекулативни сделки между избрани участници. Ръстът на цените на борсата е спекулативен, за да се вдигне цената изкуствено и после търговците, които са купили на много по-добра цена електроенергията на платформите на производителите, спекулативно вдигат на тази база, на изкуствено вдигнатата на борсата цена. Така изкуствено се вдига цената на крайните клиенти. За деветмесечието има ръст в цената средно за трите производителя - АЕЦ, Марица Изток 2 и НЕК. Всъщност само те продават на борсата. При тези три производители имаме общо ръст на цената под 5%, ръстът е 4,8%. А всъщност на нас търговците идват и ни вдигат цените с 30%- 60%. Виждате, между 5% и 50% е десет пъти разликата. На собствените си платформи, всъщност, НЕК, АЕЦ, Марица Изток 2, продават енергия на търговците на много по-ниска цена. За деветмесечието АЕЦ, например, е продавал на собствената си платформа на цена 61 лв., а на борсата - 78 лв. Разликата е огромна. На борсата изкуствено е вдигната цената.

- Веднага ли ще започне да се усеща поскъпването на цените на продуктите за крайния потребител или по-скоро към средата на годината?

- В икономиката процесите са инертни. Произведената продукция, която сега излиза на пазара, е произведена при по-ниска енергия, при по-ниска себестойност. Няма веднага да се прехвърли. Много производители ще се опитат да издържат този ръст на цената на тока, като поемат за своя сметка - за сметка на печалбата си, за сметка на съкращаване на други разходи, да компенсират този ръст, за да могат да си продават стоките. Защото има остра конкуренция. Само в енергетиката няма конкуренция, там е картел, монопол, дългосрочни договори, преференциални цени, но не и конкуренция. Иначе на пазара на млечни продукти има жестока конкуренция, там не може да се стигне до такава

ситуация да се наговорят всички да вдигнат едновременно цените. Който ги вдигне първи, ще намали продажбите. Който ги задържи по-дълго време без да ги вдига, ще има повече продажби. Пак повтарям - колкото по-дълго време трае това безобразие, толкова по-неизбежно ще стане повишаването на цените, не може дълго време да се работи на загуба.

- *Казахте, че се планират протести заради скъпия ток за бизнеса.*

- Да. Другата седмица имаме разговори между работодателските организации и синдикатите. Ще анализираме обстановката на пазара. Ако не се предприемат адекватни действия, нямаме друг избор, освен протестите. Следващата седмица ще можем да дадем по-подробна информация.

- *Как ще се развива българската икономика през 2018 г.? Какво още може да се направи в помощ на българския бизнес?*

- Очакваме икономическият растеж да продължи. Има потенциал да се увеличи даже. За целта трябва да бъдат решени три основни проблема, които бизнесът посочва. А именно - недостигът на човешки ресурси, намаляване на административните прегради и ограничаване на корупцията. По отношение на недостига на човешки ресурси, трудовата миграция е бързото решение, но трябва да се прави и реформа в образованието. По отношение на намаляване на административните прегради, вече има предприети конкретни стъпки, следва те да бъдат продължени, без да отслабва ентузиазмът и да не се забавя тяхното изпълнение. И най-малката положителна промяна е съпроводена с реакция, с необходимостта от промяна в много документи, за да се стигне до отпадане или облекчаване на една или друга регулация. За борбата с корупцията се говори достатъчно много в гражданския сектор и сред политиките. Корупцията безспорно е фактор, който ограничава растежа. Очакваме една добра година, с ръст на продажбите, ръст на доходите на хората, ръст на заетостта. Икономическият растеж и сравнително добрите постъпления в бюджета трябва да бъдат използвани за провеждане на реформи в сектори като сигурност, здравеопазване, образование, електронно управление, държавна администрация и т.н.

[Dnes+](#)

✓ 422 млн. лева на ден губи икономиката ни заради почивните дни

Близо 422 милиона лева губи българската икономика за всеки неработен ден през тази година, изчислява Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България.

"Според средносрочната бюджетна прогноза на правителството брутният вътрешен продукт през 2018 г. ще бъде 105 609 000 лева. Прието е, че средно на ден произвеждаме 0,4% от този брутен продукт. Или с всеки неработен ден пропускаме да създадем близо 422 млн. лева", обясни изчисленията си той.

През тази година ще работим 249 дни, вместо 252, колкото сме работили преди да се промени методиката за определяне на почивките заради празниците. Според новото правило, ако празникът се пада в събота или неделя, неработен е следващият понеделник. Така се оказва, че през 2018 г. ще почиваме 3 дни повече.

"Или за тези дни няма да произведем 1,267 млрд. лева БВП. Като имаме предвид, че 37% от него се преразпределя в бюджета, то загубите за хазната ще са в размер на 467 милиона лева", пресмята председателят на АИКБ.

Според бизнеса обаче от почивните дни губят и работниците. Причината е, че в производството например заплатата се изчислява на база заработено, а не е постоянна величина.

"Средната заплата у нас е 1037 лева, по данни на НСИ за последното тримесечие на 2017 г. Правителството залага ръст от 6,6% за тази година, което означава, че тя ще стигне 1105 лева или 13 265 лв. за година. Ако разделим сумата на 249 работни дни, излиза, че на ден получаваме по 53 лева", обясни Васил Велев.

По думите му, като не работим тези 3 дни, на практика заплатата ни намалява с близо 160 лева.

Първият дълъг уикенд тази година ще бъде около 3 март, който се пада в събота, и ще се почива до 5-и. Втората поредица почивни дни ще бъде за Великден – от 6 до 9 април.

Третият дълъг уикенд ще е за 6 май – Гергьовден, който е в неделя. Четвъртата почивна поредица дни ще е за Деня на независимостта – 22 септември, който се пада в събота.

Най-дългата почивка тази година ще е около Коледа, когато ще се почива цели 5 дни – от събота до сряда.

[Econ.bg](#)

✓ Картел може да е причина за поскъпване на тока

Предложението за увеличаване на цената за бизнеса обаче е между 30% и 60%. Това каза изпълнителният директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България Добрин Иванов

През последната година цената на тока расте в световен и регионален мащаб с много по-бавен темп – между 3% и 5%.

Предложението за увеличаване на цената за бизнеса обаче е между 30% и 60%. Това каза изпълнителният директор на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Добрин Иванов в ефира на телевизия "Блумбърг".

„Проблемът е, че имаме свободен пазар на електроенергия, той е либерализиран и цената на тока се определя от търсенето и предлагането. Чрез различни системи се ограничава предлагането, което увеличава цената на тока. Съответно в края на миналата година и фалита на един от най-големите търговци на електроенергия нажежи ситуацията по отношение на пазара на електроенергия“, посочи Иванов.

Според него може би има и несъвпадение в периодите, в които се купува и в които се предлага електроенергията при търговците.

„Това също е презастраховано от тяхна страна за по-висока цена. Всички тези фактори в едно общо действие увеличават очакванията за повишаване на цената на тока“, посочи още той.

„Другото ни съмнение е, че може да има и картелно споразумение между търговците на електроенергия за повишаването на цената на тока. Смятаме, че всички компетентни органи КЕВР, КЗК, Министерството на енергетиката ако вземат адекватни мерки това увеличение на цената на тока може да бъде ограничено“, поиска представителят на браншовата организация.

Изпълнителният директор на АИКБ смята, че наистина няма икономическа логика и причини за такова драстично увеличение на цената на тока.

„Ако следваме пазарните ръстове на цената на тока, би трябвало да порасне с между 3% и 5%“.

По думите му това е проблем за бизнеса, защото голяма част от него е вече контрактирал цялата година и са договорени производствата, поръчките и цените.

„Едно такова увеличаване на един основен производствен ресурс като електроенергията за много от бизнесите може да бъде фатално. Съответно там, където могат да повишени цените бизнесът ще направи опити да повиши крайните цени за потребителя – цената на хляба например“, обясни Иванов.

„Това, което смятаме, че трябва да се направи от всички участници на енергийния пазар, е да се намери възможност за увеличаване на предлаганите обеми на енергийната борса, така че чрез пазарни механизми да бъде увеличено предлагането и да бъде намалена цената. Именно затова ние призовахме всички участници на енергийната борса, които са на ниско напрежение да се прехвърлят от либерализирания на регулирания пазар. По този начин ще бъдат освободени количества за тези, които са на средно и високо напрежение, които пък нямат избор и могат само и единствено да купуват от свободния пазар на електроенергия“, предложи Добрин Иванов.

Според Иванов чрез такива мерки може да се постигне решение, което да е адекватно и да ограничи ръста на цената на тока.

[Politika.bg](#)

✓ Токът надува цената на храната

Месото, млякото, яйцата и хлябът най-засегнати

Средно с около 5 на сто ще поскъпнат продуктите в потребителската кошница.

Причината за това е поскъпването на тока за бизнеса от следващия месец, което ще бъде между 30 и 60%. Най-притеснени са производителите на мляко, месо, яйца и хляб. Оказва се, че най-драстично ще поскъпне месото - с близо 5%. Това коментира в студиото на Нова телевизия Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал (АИКБ).

Поскъпването на тока ще засегне пряко продуктите, които изискват съхранение и обработка, тоест всичко, за което се изискват електроуреди. Предварителни сметки на специалисти посочват, че поскъпването при олиото и маслото ще бъде около 4,2%, а при млечните продукти - 3,8%. С новата цена на тока ще поскъпнат и някои услуги, основно в сектора на общественото хранене като ресторанти, заведения с климатици и хладилни витрини.

Засегнатите в бизнеса припомнят, че с настъпването на 2018 г. освен при тока има увеличение и в цената на природния газ. Представители на бизнеса твърдят, че има само два варианта - първият е да се съкратят производствените разходи, а вторият - да се качат цените на продуктите. Според председателя на АИКБ за 9 месеца цената на производител на АЕЦ, ТЕЦ и НЕК е поскъпнала общо с 4,6%. От този процент до 40-50% разликата се плаща от търговците. Велев допълни, че от Асоциацията на индустриалния капитал обявяват готовност за съвместни протести между работодатели и синдикати.

[Novini 24/7](#)

✓ Цената на тока за бизнеса скача с до 60%

Цената на тока за бизнеса скача с до 60%. Неизменемите последствия от това ще доведат до поскъпването на услугите, продуктите, както и на бита.

"Ние не приемаме тези цени за референтни! Те не са пазарни, а са резултат от спекулации, защото няма адекватна причина за повишението. Ние сме уникални. Бизнесът има по-скъпа цена от населението. А навсякъде покупката на едро е по-евтина от тази на дребно", подчерта председателят на Управителния съвет на Асоциацията на индустриалния капитал в България Васил Велев.

Според него решението на проблема се крие в прилагането на 4 мерки: Да се увеличи предлагането, да се подобри регулирането, да се променят правилата за работа на борсата и Комисията за защита на конкуренцията да влезе адекватно в ролята си.

В студиото на "България сутрин" енергийният експерт и бивш член на КЕВР Еленко Божков поясни, че причината за скока на ел енергията за бизнеса се дължи на 3 фактора.

"Първо, много от търговците са сключили договори с малките потребители без да имат подсигурана енергия. Второ, някои търговци търсят начин да компенсират загубите си. А третата причина е просто картел на търговците на ток", отбеляза той пред Bulgaria ON AIR.

Велев посочи, че КЕВР не са виновни за случващото се, защото имало изкуствено създаден дефицит в енергията.

Председателят на УС на АИКБ уточни още, че се очакват протести и не е изключено да поискат оставката на министъра на енергетиката.

✓ В ОЧАКВАНЕ НА ЕФЕКТА

Първите седмици от дългосрочната търговия на енергийната борса ще покажат дали тя ще успокои цените на тока за бизнеса

Ще пресече ли борсовата търговия с електроенергия опитите за спекулации с цените или предварително договорените търгове? Или монополът, макар и борсов, няма как да доведе до здравословна конкуренция на пазара на ток? Отговор ще даде започващата другата седмица – и с една седмица закъснение – ефективна търговия на платформата на електроенергийната борса в най-важния за производители, търговци и бизнес сегмент, този на двустранните договори с по-дълъг срок.

Очакванията на фирмите са чрез борсовата платформа цените на тока да се нормализират в сравнение с увеличението от 30 до 60% и нагоре, поискано от търговците преди Нова година. Увеличение, което дойде след последните промени в Закона за енергетиката, които въведоха задължението от 1 януари всички сделки с електрическа енергия на свободния пазар, сключвани от производители с мощност над 5 мегавата, да стават на организирания борсов пазар.

Нашите разчети показват, че за 12 месеца, от октомври 2016-а до септември 2017-а от страна на производителите един мегаватчас на свободния пазар е поскъпнал само 4,8%, от 66,06 лв. на 69,24 лв., а на нас ни предлагат ток по 120 лв., каза пред „Икономист“ председателят на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ) Васил Велев.

По думите му търговците вече са договорили с производителите дългосрочните доставки на ток, до средата на 2018 г., на цени средно около и до 70 лв./МВтч, а на бизнеса ги предлагат двойно по-скъпо. От асоциацията на работодателските организации призоваха малките фирми, които използват ток с ниско напрежение, да се върнат обратно на регулирания пазар, където цените са фиксирани и в момента – по-ниски.

Според търговците обаче отговорността за подобно поскъпване трябва да се търси в международните цени на енергията, тъй като България не е изолиран остров. Цените в Европа на тока са с около 30 % по-високи – между 95 и 98 лв./МВтч, каквито са и цените с доставка за януари и февруари у нас, коментира председателят на Асоциацията на търговците на електроенергия (АТЕБ) Мартин Георгиев. Факт е и че потреблението у нас се е увеличило с 4% , а ВЕЦ-овете, от които идва пиковата енергия, произвеждат по-малко, допълни пред „Икономист“ Георгиев.

Реакцията

Ситуацията предизвика спешна среща между производители, търговци, борса и експерти в Министерството на енергетиката в края на декември, а решението беше да се увеличи предлагането на електроенергия именно на сегмента за двустранна търговия. Това трябва да стане през разрешение от Европейската комисия, защото България се е задължила да насочва определени количества ток към сегмента „Ден напред“ (на който по принцип се търгуват извънредни, непланирани количества), за да предотврати в края на 2015 г. санкции заради монополните права на Българския енергиен холдинг (БЕХ) на пазара на електроенергия.

В случая с борсата тези монополни права се извяват още веднъж, тъй като БЕХ е както неин собственик, така и на най-големите играчи на нея, държавните производители на ток. От август м.г. има решение на правителството борсата да премине към финансовото министерство, но все още няма ефективно прехвърляне.

Смятам решението от страна на министерството и холдинга да се пренасочат количества към сегмента „Двустранни договори“ за правилно, тъй като при увеличено предлагане цените ще се нормализират. Заедно с количествата, които ще дойдат на борсата по двустранните договори, това трябва да доведе до реални цени, коментира по този повод пред „Икономист“ Васил Велев.

Когато тези количества се търгуват на борсата, ще се увеличи предлагането и цените ще се регулират, смята и зам.-председателят на парламентарната енергийна комисия Валентин Николов.

Правилата

Точно седмица преди да задейства основният сегмент, на който ще се сключват сделките, от електроенергийната борса разпространиха окончателните правила за търговия на ток чрез двустранни договори, която започва на 9 януари.

Една от най-важните промени в сравнение с първия вариант на правилата, критикувани от търговците, е намаляването на финансовите лимити, дължими като гаранция от участниците, и уеднаквяването им за всички сегменти на търговия. Освен това гаранциите ще се освобождават веднага след сключването на сделка.

Въвежда се механизъм за автоматично съпоставяне на оферти и сключване на сделки, като целта е да се постигне възможно най-добрата цена. Офертите за покупка и/или продажба на участниците ще се класират автоматично (без да се сключват сделки) и ще бъдат видими на екран „Непрекъсната търговия“, в „Сесия за подаване на оферти“.

Самата борса няма да е страна по сделките, а условията на търговете ще се определят от съответния инициатор, който ще е видим за участниците. При липсата на клирингова къща и с цел повишаване на доверието ще има списък с допустими контрагенти, който ще се изготвя на база подписани стандартизирани договори между производителите и търговците. Според последните това няма да ограничи конкуренцията.

След като борсата не е страна по сделките, а и няма клирингова къща, това я превръща в обикновен брокер с монополни права, коментира преди Нова година пред „Икономист“ председателят на УС на Асоциация Свободен енергиен пазар (АСЕП) Соня Кадиева. Това е асоциацията, която публично разкритикува първия вариант на правилата за търговия, публикуван от борсата още на 22 декември.

Добре е, че малко се намаляват таксите, които борсата събира, макар да не е ясно за какво се плащат те, след като досега същите договори се сключваха безплатно на платформите на производителите АЕЦ „Козлодуй“ и ТЕЦ „Марица-изток 2“,

смята Кадиева. Според нея свободният пазар спокойно може да мине и без борсата, ако беше прието тези договори да се обявяват в публичен регистър като количество, срок на доставка и цена, за да се разсеят съмненията за сделки под масата. Основният въпрос, който търговците задават, е кой контролира дейността на електроенергийната борса, защото тя сама пише и правилата за дейността си. Според асоциацията, след като Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) е издала лиценза на борсата за търговия с ток, тя трябва да може и да ѝ налага санкции при нарушение, а това не е регламентирано в нито един закон или наредба.

Под лупа

✓ Васил Велев: Инкриминиран е пазарът на електроенергия

Новата година започва със скок в цената на основни стоки и услуги. Причината - драстичното поскъпване на тока за бизнеса от 1 февруари.

Към момента бизнесът плаща средно около 70 лева за мегават. От следващия месец обаче цената се увеличава – с между 30 и 60%. Сега вариантите са два, твърдят от бизнеса. Първият е да се съкращават разходи, а вторият – да скачат цените. Средно с около 5 на сто ще поскъпнат продуктите в потребителската кошница.

„Това се нарича инкриминален пазар на балансираща електроенергия. Това се нарича лошо управление. Не знаем дали поради некомпетентност или е зловредно управление. Но резултатът е този – за 9-месечието цената на производител на АЕЦ, ТЕЦ 2 и НЕК, е поскъпнала общо с 4,6%. От този процент до 40-50% разликата се плаща от търговците. Има пазар за ток за няколко души. Няма сега да съобщавам имената им, но ако се наложи, ще го направя. Това заяви в студиото на „Здравей, България“ Васил Велев от Асоциацията на индустриалния капитал.

Важни обществено-икономически и политически теми

Капитал

✓ Работодатели и синдикати настояват приемането на еврото да стане национален приоритет

Нужни са реформи и ускоряване на подготовката за влизане във валутния съюз, според Икономическия и социален съвет

Българското европредседателство и предстоящата реформа на еврозоната ѝ дават шанс на страната за ускорен достъп до клуба на еврото. За да се възползва от предоставената възможност обаче, България трябва да изведе присъединяването към т.нар. чакалня на еврозоната - валутния механизъм ERM II, като национална цел и водещ приоритет. Това изисква стартиране на отдавна отлагани структурни реформи в образованието, съдебната система, здравеопазването и други сектори на икономиката, се посочва в становище на Икономическия и социален съвет (ИСС). В него участват представители на работодателски асоциации и синдикати, професионални, потребителски и други граждански организации. Докладът е изготвен по собствена инициатива на съвета, който счита, че България трябва да положи усилия престоят в ERM II да бъде възможно най-кратък.

Шансовете за ERM II са добри

Съдейки по опита на последно присъединилите се държави, шансовете на България да бъде приета са добри, ако формално започне процедура за влизане в ERM II, счита съветът. "Налице е възможност за присъединяване към ERM II с хоризонт 2018 г.", отбелязва докладът. Изводът се базира на факта, че страната е изпълнила формалните критерии за членство в еврозоната (т.нар. маастрихтски критерии) и "не би трябвало да има последващи пречки".

С напускането на Великобритания дебатът за бъдещето на Европа набира скорост, но има риск разширяването на еврозоната да остане на заден план или да бъде замразено. Затова според съвета нуждата от мерки за ускорено присъединяване на България към ERM II трябва да се постави на дневен ред. Под "мерки" се има предвид предимно отдавна отлаганите структурни реформи, които могат да се използват и за осигуряване на външнополитическа подкрепа, привличане за съюзници и поддръжници сред водещите държави в ЕС.

Потенциалните ползи

Докладът на икономическия съвет анализира очакваните ползи за България от членството в еврозоната на база опита на новоприсъединилите се Словакия и Словения. Така например приемането на еврото ще намали транзакционните разходи и риска за банковата система, считат от ССИ. Според тях по-ефективен външен регулаторен натиск и надзор ще "повиши общото доверие към банковия сектор в страната". Подобна е логиката и при публичните финанси - различни спасителни механизми и възможности за финансова помощ ще действат като допълнителен буфер при евентуални проблеми.

Кредитният рейтинг на страната също може да се повиши в резултат на минимализиране на риска от неадекватна парична политика. Причината - тя ще се управлява от ЕЦБ. По-голямата стабилност на икономиката се очаква да привлече и повече чужди инвеститори. Други ползи са намаляване на натиска върху пазара на труда и трудовите възнаграждения (макар че не става ясно по какъв точно начин еврозоната помага за това) и по-добри възможности за сближаване със средния за ЕС

стандарт на живот (макар че това ще зависи в по-голяма степен от реформите, които са предприети, отколкото от членството само по себе си).

[В. Стандарт](#)

✓ Намаляват поръчките в промишлеността

През декември 2017 г. общият показател на бизнес климата се понижава с 1,6 пункта спрямо ноември. Това показват данни на Националния статистически институт (НСИ) за стопанската конюнктура.

По-неблагоприятен бизнес климат е регистриран в промишлеността, строителството и сектора на услугите, докато в търговията на дребно запазва приблизително равнището си от предходния месец, съобщават от института. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ намалява с 1,9 пункта, което се дължи на по-резервираните очаквания на промишлените предприемачи за бизнес състоянието на предприятията през следващите шест месеца.

Анкетата отчита намаление и на осигуреността на производството с поръчки от чужбина, което е съпроводено и с понижени очаквания за дейността на предприятията през следващите три месеца. Несигурната икономическа среда и недостигът на работна сила остават основните пречки за развитието на бизнеса в сектора, показват данните на НСИ.

Мениджърите масово очакват продажните цени в промишлеността да останат същите в следващите три месеца, става ясно от конюнктурата. През миналия месец съставният показател „бизнес климат в строителството“ спада с 3,5 пункта. Това също се дължи на по-неблагоприятните оценки и очаквания на строителните предприемачи за бизнес състоянието на предприятията. Според тях получените нови поръчки през последния месец намаляват, като и прогнозите им за дейността през следващите три месеца са песимистични.

Основните фактори, затрудняващи предприятията, продължават да са несигурната икономическа среда, конкуренцията в бранша и недостигът на работна сила. Но анкетата все пак отчита отслабване на негативното влияние на първите два фактора.

Бизнес климатът в търговията на дребно запазва приблизително същото равнище като през ноември 2017 г., става ясно от данните на НСИ.

Основният проблем за дейността в сектора отново е свързан с конкуренцията в бранша. На второ и трето място са недостатъчното търсене и несигурната икономическа среда, макар че през последния месец се наблюдава намаление на неблагоприятното им въздействие.

По отношение на продажните цени очакванията на търговците са за известно увеличение през следващите три месеца. През декември съставният показател "бизнес климат в сектора на услугите" се понижава с 0,9 пункта. Затрудненията са конкуренцията в бранша и несигурната икономическа среда.

[В. Монитор](#)

✓ С РЕДАКЦИЯ В НАРЕДБА: Въвеждат единен софтуер за касовите апарати

Срокът за обществено обсъждане на промените в проекта е до 21 януари

Въвеждане на единен софтуер за всички касови апарати в страната предвиждат промени в Наредба 18 за регистриране и отчитане на продажбите в търговските обекти чрез фискални устройства, предложени от финансовото министерство. Целта е въвеждането на изисквания към софтуерите, което да предотврати възможността за укриване на обороти от продажби в търговски обекти, посредством вградена в софтуера функционалност. Предвижда се и въвеждане на изисквания към използваните в търговските обекти софтуери за управление на продажбите в търговските обекти, както и към лица – производители/разпространители и потребители на такива софтуери. Срокът за обществено обсъждане на промените в проекта е до 21 януари.

Причината за предлаганата редакция в нормативния документ, е че в голяма част от търговските обекти в страната се използват информационни системи (софтуер) за търговската дейност, които управляват и фискалните устройства. Към момента нормативната уредба предвижда изисквания единствено към използваните касови апарати, но не и към управляващите ги софтуери. Това, според мотивите към наредбата, дава възможност в софтуерите да се вграждат функционалности, позволяващи при приключването на продажба да не се подава команда към касовия апарат за отпечатване на фискален бон, а от нефискално устройство се разпечатва и предоставя на клиента бон, имитиращ фискалния.

Като така търговците успяват да укриват част от оборотите. Извършените на място проверки от НАП установили, че в обектите използващи софтуери за управление на продажбите укриват обороти са от 30% до 70%. Зачестяват също така и случаите на използване от страна на задължените лица на различни способи за манипулиране на информацията, създавана от софтуерите, включително и нейното изтриване от устройствата, с които работи софтуера.

По данни от информационна система „Фискални устройства с дистанционна връзка“, сега в 20 331 обекта се използват фискални принтери, съответно софтуери за управление на продажбите. Следва да се има предвид, че броят на обектите е със сигурност по-голям, тъй като повечето одобрени типове електронни касови апарати с фискална памет позволяват работа и в режим „Фискален принтер“.

✓ Изпълнението на бюджета през 2017 г. - какво се промени спрямо 2016 г.?

Слабостите и порочните практики от предходните години се запазват, пише икономистът Десислава Николова от ИПИ в свой анализ

Преди дни Министерството на финансите (МФ) ни зарадва с новината, че 2017 г. в крайна сметка е приключила с излишък по консолидираната програма в размер на около 800 млн. лева. Детайлните данни за бюджетното изпълнение ще бъдат публикувани чак в края на януари, но това не пречи да се направят някои наблюдения за фиска през 2017 г., пише в свой анализ икономистът Десислава Николова от Института за пазарна икономика (ИПИ).

От гледна точка на изпълнението през годината, както и на крайния резултат (излишък), фискалната 2017 г. много наподобява 2016 г. Тогава също имаше натрупване на сериозен излишък през годината, част от който се запази и в края ѝ. Особеното на 2016 г. беше, че в крайна сметка излишъкът в края на годината се дължеше изцяло на европейските средства, които отчетоха положителен баланс от 2,2 млрд. за годината заради бавния старт на новия програмен период. По националния бюджет тогава се отчете дефицит от 743 млн. лева, като само за месец декември натрупаният излишък от 1,77 млрд. лева до ноември изчезна и бързо се превърна в дефицит.

Към момента няма публична информация излишъкът в края на 2017 г. на националния бюджет ли се дължи, на европейските средства ли, или и на двете. Ако съдим от данните до ноември и обявените допълнителни разходи по националния бюджет в последните 2-3 седмици на 2017 г., обаче, може да се предположи, че основната причина за излишъка през 2017 г. е националният бюджет – очевидна промяна спрямо 2016 г., когато програмата за саниране (1 млрд. лева) и други разходи „гълтнаха“ през декември натрупания излишък дотогава.

	Излишък до ноември	Излишък в края на годината	Баланс по националния бюджет	Баланс по европейските средства
2016	3 465	1 473	-743,1	2 216
2017	2 386	799	?	?

Източник: МФ

Тази година програмата за саниране на многофамилни блокове „усвои“ поредния си милиард от излишъка след решение на Министерския съвет (МС) от декември. Излишъкът до ноември по консолидираната програма беше около 2,4 млрд. лева. От него най-големият разход през декември е именно вторият милиард за саниране.

МС на заседанията си през декември одобри редица по-малки допълнителни разходи по различни бюджети, но сумата на тези не нахвърля 200 млн. лева от излишъка (по наши сметки). От съобщенията на МС не винаги става ясно кой допълнителен разход е в рамките на планирания бюджет (дори и при прехвърляне на спестени средства от едни програми/разпоредители към други) и кой – от излишъка, т.е. извън плановете.

Накратко, за поредна година станахме свидетели на абсолютно непрозрачно харчене на излишъка от страна на МС, без гласуване на промяна в закона за бюджета от парламента и без ясен разчет откъде се взимат допълнителните разходи. Всяка по-сериозна промяна на бюджетните параметри без санкцията на Парламента е грубо погазване на Закона за публичните финанси, което стана практика още с приемането на този закон.

Сред допълнително гласуваните плащания през декември, по-големите единични суми са следните (тук няма да коментираме тяхната целесъобразност):

23,2 млн. лева за лицензи на Майкрософт за администрацията

20,6 млн. лева към общини за общински пътища, ВиК мрежи и т.н.

19 млн. лева на Министерството на образованието за осигуряване на превозни средства за ученици и безплатния им превоз

14,2 млн. лева на Българската национална телевизия „за разпространение на програми чрез електронна съобщителна мрежа за наземно цифрово радиоразпръскване“

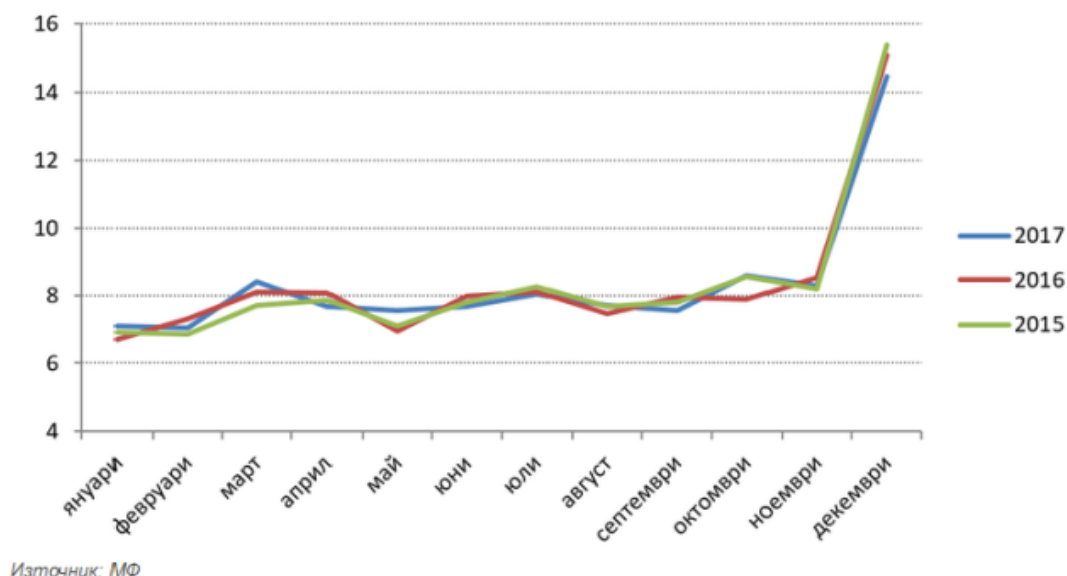
12,1 млн. лева за Министерството на правосъдието за покриване на недостиг в бюджета на съдебната власт

Прегледът на допълнителните бюджетни харчове навежда на мисълта, че е дадено на който е поискал. Въпреки това правителство или не поиска, или не успя (в малкото оставащо време до края на годината) да похарчи целия излишък.

Въпреки запазването на част от излишъка, прави впечатление резкият пик на разходите през декември за поредна година. Тук кой знае какви отлики с предните 2 години няма: през 2016 г. скокът на декемврийските разходи беше и заради санирането, а през 2015 г. - заради последния шанс за разплащания на европейски проекти по предишния програмен период. През 2017 г. отново има 1 млрд. лева за санирането плюс други по-малки непредвидени разходи, както и традиционните разплащания в края на годината.

Този скок на разходите в последния месец се вижда ясно от графиката по-долу, където делът на месечните разходи през декември 2015, 2016 и 2017 г. в общите годишни разходи достига около 15% или около 2 пъти по-голям от обичайните 7-8% за предходните месеци.

Дял на месечните бюджетни разходи в общите разходи за годината, %

Така разходите през 2017 г. общо за годината (по консолидирания бюджет) скачат с близо 2 млрд. лева спрямо 2016 г. до 33,6 млрд. лева в унисон със заложения им ръст с бюджета за 2017 г. При това този ръст на разходите се отчита въпреки сериозните спестявания при планираните капиталови разходи заради все още бавното усвояване на средства по оперативните програми.

Като цяло в макроикономически план 2017 г. може да се окачестви като „sans changement“ за фиска на страната – за поредна година има unplanned сериозен харч в края на годината (вторият милиард за санирането бе заложен по програмата за саниране, но не беше осигурено финансиране за него в началото на годината), общите разходи нарастват чувствително спрямо 2016 г., а годината приключва с излишък (около 0,8% от прогнозния БВП).

Слабостите и порочните практики в бюджетното изпълнение от предходните години също се запазват – законът за публичните финанси продължава да се нарушава от МС, допълнителните харчове от излишъка се разпределят непрозрачно и на принципа „който поиска, ще му се даде“, а спестявания от капиталовите разходи отново се прехвърлят към текущи разходи и заплати без свян или опит за аргументиране.

БНР

✓ **Делян Добрев: КЗК да провери въпроса с поскъпването на индустриалния ток**

КЗК да провери въпроса с поскъпването на индустриалния ток. За това настоя в предаването „Хоризонт за вас“ Делян Добрев – председател на Комисията по енергетика в Народното събрание. Бизнесът и синдикатите вече обявиха, че подготвят протести срещу повишаването на цената на тока за индустрията от следващия месец.

Проблемът се дължи на това, че има една шепя търговци на електроенергия, които, грубо казано, са купили тока от свободния пазар и които извиват ръцете на бизнеса, рекетират го, шантажират го и т.н. – мое мнение. Няма никаква реална причина електроенергията да поскъпва с 50-60%. Токът на енергийната борса се продава на цени между 70 и 80 лв. Купуват я въпросните търговци и я предлагат на фирмите в България на цени – 100 – 120 лв. Имам жалби в комисията за такива безобразни цени. Това е една огромна спекула. Това не е пазарна цена, това е цена, която вероятно е договаряна между тези търговци. Аз се надявам Комисията за защита на конкуренцията да направи проверка по тази тема, защото става въпрос за десетки и стотици милиони. Става въпрос за 87 хил. фирми на свободния пазар на електроенергия в България. Надявам се да успеем да предотвратим тази ситуация.

Очаквам КЗК не само да се самосезира, но ако установи, че има картелни споразумения или непазарно поведение на участници в свободния пазар за електроенергия, да наложи възможно най-тежките санкции на нарушителите. Тази тема рикошира върху цялата икономика на страната, тя може да предизвика много тежки последствия както за икономиката, така и за хората.

Добрев посочи, че повечето от тези 87 хил. фирми могат да подадат заявление и да се върнат на регулирания пазар, където цената е фиксирана на около 76 лв.: Да не се поддават в никакъв случай на този рекет.

✓ Регистърът на електромагнитните полета вече работи

Той показва къде има станции и какво е излъчването

Първият по рода си регистър на източниците на електромагнитни полета у нас вече е готов, а здравното министерство е на път да уреди и нормативно съществуването му. Базата данни е направена от Националния център за обществено здраве и анализи и е достъпна на [сайта на центъра](#).

В регистъра са описани и посочени местата на обекти с по-сериозно излъчване - базови станции за мобилна комуникация, радио и телевизионни станции, данни от измервания на електромагнитното поле и от мониторингови станции.

Регистърът предоставя информация за разположението на източниците на електромагнитни полета на територията на цялата страна, а от центъра за обществено здраве обясняват, че данните са "навременни и достоверни". Освен информация за съществуването на източници на излъчване има и данни както за моментните стойности на електромагнитното поле, така и там, където има и мониторингови станции - и за резултатите от последните 24 часа. Към данните обаче за момента няма ясно посочени час или дата.

Целта е населението, местните власти и контролните органи да разполагат с актуална и пълна информация. "Особено важни са районите, където населението или отделни лица със здравословни проблеми са особено чувствителни или има изявен обществен интерес към комуникационните източници, монтирани в близост до училища, болници, места за отдих и почивка, рехабилитационни центрове, детски градини и други чувствителни райони", отбелязват от центъра.

Информацията за местоположението и визуализацията на самите източници е нанесена върху електронна карта на населеното място, т.е. на Google maps.

Регистърът е направен по Норвежкия финансов механизъм и Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство по програма "Инициативи за обществено здраве". Той е факт, но през миналата седмица здравното министерство публикува проект на наредба, с която го включва към обектите с обществено предназначение, контролирани от регионалните здравни инспекции, т.е. при установяване на излъчвания над допустимите нива инспекциите и МЗ ще могат да предприемат мерки за ограничаването им.

[Sinor.bg](#)

✓ И двойният стандарт при храните е сред приоритетите на Българското председателство

Конференция по темата през февруари

Министърът за Българското председателство на Съвета на ЕС 2018 Лиляна Павлова, омбудсманът Мая Манолова и министърът на икономиката Емил Караниколов обсъдиха проблема с двойния стандарт при храните сред държавите-членки на ЕС, който ще бъде сред приоритетите в обсъжданията до юли тази година.

Инициативата за срещата е на омбудсмана на Република България Мая Манолова, съобщиха от пресцентъра на министерството на председателството.

Двойният стандарт при храните е приоритетна тема и ще бъде тема на специална конференция на високо ниво, която се планира през февруари.

"Българското председателство е отворено към гражданите на ЕС, затова то ще постави на европейския дневен ред проблема с двойния стандарт при храните", посочи по време на разговорите министър Павлова.

„България има възможността да инициира процес на законодателни промени, които да гарантират еднакво качество на храните и в България, и в Чехия, и във Франция, и във всяка държава-членка на ЕС“, заяви Мая Манолова. Още миналата година българският омбудсман сезира с петиция Европейския парламент – и по-специално Комисията по петициите, за двойния стандарт при храните, наблюдаван в държави от Западна и Източна Европа.

На срещата при министър Павлова присъстваха още изпълнителният директор на Българската агенция по безопасност на храните Дамян Илиев и председателят на Комисията за защита на потребителите Димитър Маргаритов.

В годишната си реч за състоянието на ЕС през септември 2017 г. председателят на ЕК Жан-Клод Юнкер посочи, че Европа ефикасно трябва да прилага мерки срещу двойния стандарт при храните, напитките и козметиката в Централна и Източна Европа, тъй като в рамките на общността не може да има два вида потребители.

[Money.bg](#)

✓ Цените на петрола се стабилизират след скока им миналата седмица

Цените на петрола се стабилизират в понеделник, след като котировките на суровината слабо се понижиха и слязоха под пиковите си стойности от три години насам, достигнати през миналата седмица.

Сутринта фючърсите за сорта Brent се търгуват на лондонската борса по 67,74 долара за барел, с 12 цента под нивото от края на последната сесия. През миналата седмица европейската мрежа петрол достигна цена от 68,27 долара, най-висока от май 2015 година.

Американският еталон WTI в същото време струва 61.61 долара за барел, със 17 цента по-скъпо от края на петъчната търговия. Котировките са близо до пиковото им ниво от пролетта на 2015-а, отчетено през миналата седмица - \$62.21 за барел.

Участници на пазара споделят, цитирани от Reuters, че това покачване се дължи на понижаване броя на действащите американски сондажи през миналата седмица, според данните на Baker Hughes.

Независимо от това, повечето наблюдатели смятат, нивото на добива в САЩ съвсем скоро ще стигне 10 милиона барела на денонощие. И страната ще се изравни с най-големите производители на суровината в света - Русия и Саудитска Арабия. От друга страна, в посока подкрепа на цените е нестабилната обстановка в Близкия изток, като всяка по-сериозна криза в региона може да ги изстреля стремително нагоре.

Profit.bg

✓ Азиатските акции се приближиха до рекордни върхове

Азиатските акции се приближиха до рекордни върхове, след като Уолстрийт записа най-добрия си старт на годината от повече от десетилетие.

Азиатско-тихоокеанският индекс на MSCI добави 0.2%, след като се покачи с 3.1% през миналата седмица, което бе най-доброто му представяне от шест месеца насам.

На ниво от 588.55 пункта, индексът е близо до рекордните 591.50 пункта, достигнати през ноември 2007 г.

Филипинският основен индекс вече достигна рекордно ниво, докато австралийският основен индекс записа 10-годишен връх. Японският Nikkei 225 днес не се търгува заради празник, но миналата година докосна най-високото си ниво от 1992. Фючърсите на щатския S&P 500 днес бележат повишение от 0.1%.

Изнесените в петък данни за неселскостопанската заетост в САЩ не оправдаха очакванията, но бяха положителни за акциите.

Безработицата остава ниска, докато в същото време има малки признаци за инфлационен натиск, който би накарал Федералният резерв да бъде по-агресивен в затягането на паричната си политика.

Уолстрийт вече записа най-добрия си старт за годината за повече от десетилетие, като Dow Jones нарасна с 2.3% миналата седмица, а S&P 500 добави 2.6%. Технологичният Nasdaq оглави ръста с повишение от 3.4%.

На валутните пазари доларът се стабилизира за момента след колебливите няколко седмици.

Оптимистичните данни за еврозоната подкрепиха еврото до ниво от 1.2027 долара, въпреки че засега не успява да пробие съпротивата при септемврийския връх от 1.2092.

Доларът се справя по-добре спрямо йената, като се търгува на ниво от 113.21, благодарение отчасти на очакванията, че Централната банка на Япония ще продължи да се придържа към настоящата си политика.

Вчера японският премиер Шиндзо Абе заяви, че все още не е решил дали да назначи отново управителя на централната банка Харухико Курода за нов петгодишен мандат.

Комбинацията от евтин долар и силен икономически растеж е положителна за суровините, като търсенето е голямо за всичко - от въглища до желязна руда и мед.

Спот цената на златото достигна до 3.5-годишен връх през миналата седмица и бе на ниво от 1 320.16 долара за тройунция днес.